

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εργασίας
και Κοινωνικής Ασφάλισης

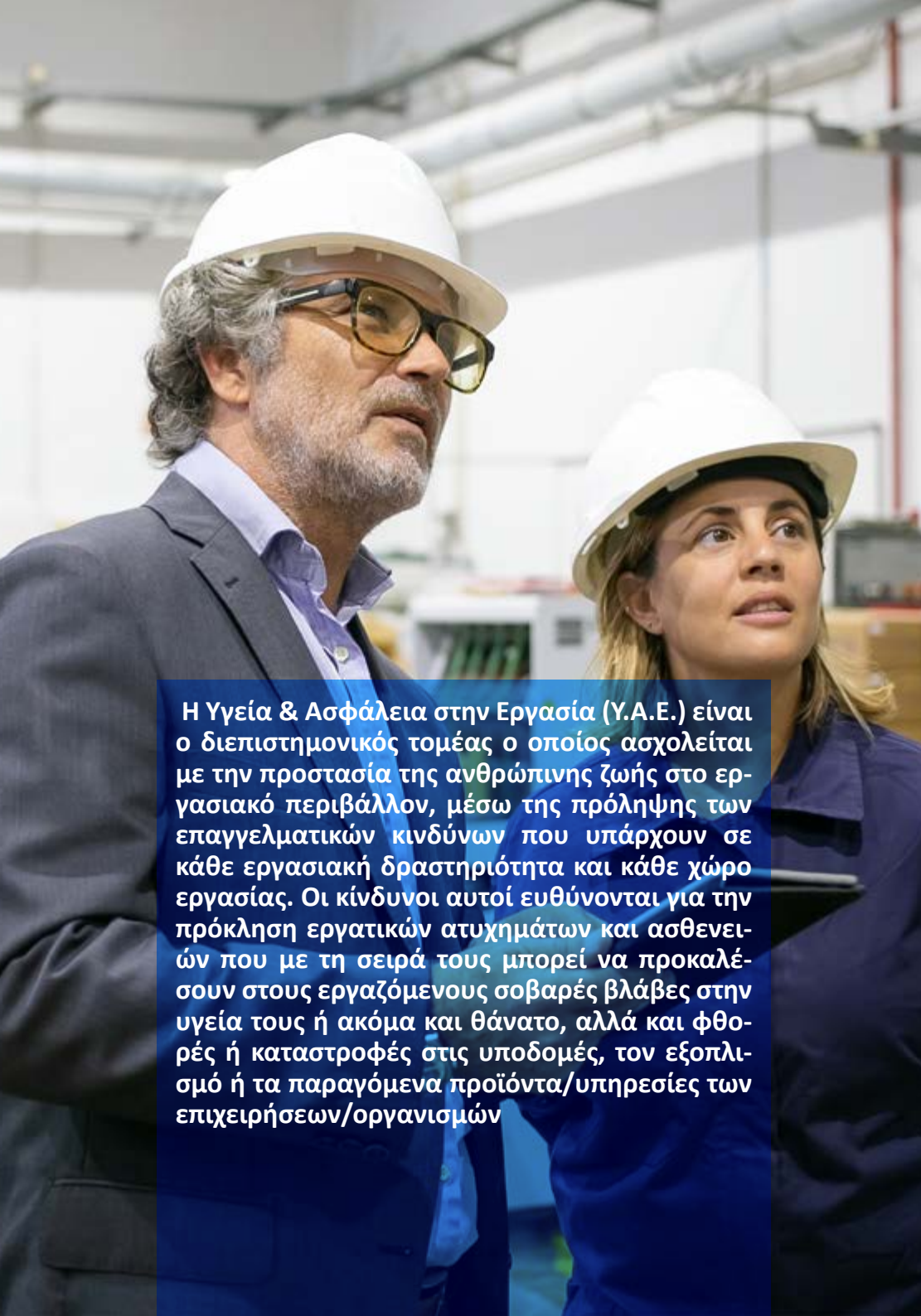

Γενική Γραμματεία Εργασιακών Σχέσεων

**Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
για την Ασφάλεια & την Υγεία στην Εργασία**

**ΟΔΗΓΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ Υ.Α.Ε.
(για εργοδότες)**

Η Υγεία & Ασφάλεια στην Εργασία (Υ.Α.Ε.) είναι ο διεπιστημονικός τομέας ο οποίος ασχολείται με την προστασία της ανθρώπινης ζωής στο εργασιακό περιβάλλον, μέσω της πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων που υπάρχουν σε κάθε εργασιακή δραστηριότητα και κάθε χώρο εργασίας. Οι κίνδυνοι αυτοί ευθύνονται για την πρόκληση εργατικών ατυχημάτων και ασθενειών που με τη σειρά τους μπορεί να προκαλέσουν στους εργαζόμενους σοβαρές βλάβες στην υγεία τους ή ακόμα και θάνατο, αλλά και φθορές ή καταστροφές στις υποδομές, τον εξοπλισμό ή τα παραγόμενα προϊόντα/υπηρεσίες των επιχειρήσεων/οργανισμών

1. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ελληνική νομοθεσία για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία (Υ.Α.Ε.) είναι πλήρως εναρμονισμένη με την αντίστοιχη κοινοτική, μέσω της ενσωμάτωσης τόσο της **Οδηγίας Πλαίσιο 89/391/ΕΟΚ** όσο και των επιμέρους **Ειδικών Οδηγιών** που απορρέουν από αυτή.

Πυρήνας του σχετικού νομοθετικού πλαισίου στην Ελλάδα, το οποίο περιλαμβάνει πληθώρα επιμέρους νομοθετημάτων (ιδίως με τη μορφή π.δ.) για γενικούς και ειδικούς επαγγελματικούς κινδύνους ή χώρους εργασίας, αποτελεί ο **Κώδικας Νόμων για την Υγεία & Ασφάλεια στην Εργασία (Κ.Ν.Υ.Α.Ε.)** που κυρώθηκε με το πρώτο άρθρο του **ν.3850/2010**.

Στον Κ.Ν.Υ.Α.Ε., μεταξύ άλλων διατυπώνεται η **νομική αρχή της αποκλειστικής ευθύνης του εργοδότη** και περιγράφονται οι βασικές απαιτήσεις για τους εργοδότες και τους εργαζόμενους, καθώς και οι συναφείς θεσμοί παροχής υπηρεσιών προστασίας και πρόληψης: Τεχνικός Ασφάλειας (Τ.Α.), Ιατρός Εργασίας (Ι.Ε.), Εσωτερική (ΕΣ.Υ.Π.Π.) ή Εξωτερική Υπηρεσία Προστασίας και Πρόληψης (ΕΞ.Υ.Π.Π.), Επιτροπή Υγείας & Ασφάλειας των Εργαζομένων (Ε.Υ.Α.Ε.), εκπρόσωποι των εργαζομένων κ.α.

Πρέπει να επισημανθεί ότι οι διατάξεις του ανωτέρω Κώδικα και εν γένει οι διατάξεις για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων εφαρμόζονται, εάν δεν ορίζεται διαφορετικά (π.χ. θαλάσσιες μεταφορές) **σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και**

εργασίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα και για το σύνολο των εργαζομένων που απασχολούνται από έναν εργοδότη με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των **ασκούμενων και μαθητευόμενων** (με εξαίρεση το οικιακό προσωπικό και τους αυτοαπασχολούμενους).

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Ν.Υ.Α.Ε., **κάθε εργοδότης υποχρεούται:**

- να εξασφαλίζει την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων ως προς όλες τις πτυχές της εργασίας και να λαμβάνει μέτρα που να εξασφαλίζουν την υγεία και ασφάλεια των τρίτων,
- να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες Τεχνικού Ασφάλειας και (όπου προβλέπεται) Ιατρού Εργασίας,
- να λαμβάνει τα αναγκαία συλλογικά -τεχνικά και οργανωτικά- μέτρα πρόληψης και προστασίας και να παρέχει τα κατάλληλα μέσα ατομικής προστασίας (Μ.Α.Π.) και,
- να έχει στη διάθεσή του μια γραπτή μελέτη εκτίμησης των υφισταμένων κατά την εργασία κινδύνων για την ασφάλεια και την υγεία, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν ομάδες εργαζομένων που εκτίθενται σε ιδιαίτερους κινδύνους.

Ο έλεγχος εφαρμογής της νομοθεσίας για την υγεία & ασφάλεια στην εργασία πραγματοποιείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Επιθεώρησης Ασφάλειας & Υγείας στην Εργασία της Ανεξάρτητης Αρχής «Επιθεώρηση Εργασίας» (πρώην ΣΕΠΕ).

Μπορείτε να έχετε δωρεάν πρόσβαση στην νομοθεσία για την Υ.Α.Ε. μέσω των σχετικών θεματικών ιστοσελίδων και

των ψηφιακών εργαλείων της Δ/σης Υ.Α.Ε. του Υπ. Εργασίας & Κοινωνικής Ασφάλισης:

- ιστοσελίδα: <https://ypergasias.gov.gr/ergasiakes-scheseis/yeia-kai-asfaleia-stin-ergasia/nomothesia-gia-tin-yea>
- διαδικτυακή πλατφόρμα e-Help Desk για την Υ.Α.Ε.: <https://yae.gov.gr/enimerosi-gia-tin-yea/nomothesia-gia-tin-yeia-asfaleia-stin>
- ψηφιακό εργαλείο e-Νομοθεσία: <https://enomothesia.yae.gov.gr> και
- Ο.Π.Σ. Ηριδανός - Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα για την Υ.Α.Ε.: <https://iridanos.gov.gr>) της.
- Επίσης η νομοθεσία Υ.Α.Ε. είναι διαθέσιμη και από τον ιστότοπο του Ελληνικού Ινστιτούτου για την Υγιεινή και την Ασφάλεια στην Εργασία -ΕΛΙΝΥΑΕ (www.elinyae.gr).

Οι εργοδότες υποχρεούνται να εξασφαλίζουν την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων ως προς όλες τις πτυχές της εργασίας τους.

2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ (άρθρο 42 του Κ.Ν.Υ.Α.Ε.)

➡ Ο εργοδότης οφείλει να χρησιμοποιεί υπηρεσίες Τεχνικού Ασφάλειας, (Τ.Α.)

Ο Τ.Α. παρέχει στον εργοδότη υποδείξεις και συμβουλές, γραπτά ή προφορικά, σε θέματα σχετικά με την Υ.Α.Ε. των εργαζομένων και την πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων. Τις γραπτές υποδείξεις ο Τ.Α. καταχωρεί σε ειδικό

βιβλίο υποδείξεων της επιχείρησης, το οποίο σελιδομετρείται και θεωρείται από την αρμόδια υπηρεσία της Επιθεώρησης Εργασίας. Ο εργοδότης έχει υποχρέωση να λαμβάνει γνώση ενυπογράφως των υποδείξεων που καταχωρούνται σε αυτό το βιβλίο.

Ο Τ.Α. έχει, κατά την άσκηση του έργου του, ηθική ανεξαρτησία απέναντι στον εργοδότη και στους εργαζομένους και επίσης έχει υποχρέωση να τηρεί το επιχειρησιακό απόρρητο.

Σε επιχειρήσεις Β και Γ κατηγορίας επικινδυνότητας που απασχολούν λιγότερους από 50 εργαζόμενους, μπορεί ο ίδιος ο εργοδότης να παρέχει τις υπηρεσίες Τ.Α. υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις και μετά από κατάλληλη επιμόρφωση (άρθρο 12 παρ.5 του Κ.Ν.Υ.Α.Ε.).

Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες του Τεχνικού Ασφάλειας περιγράφονται αναλυτικά στα άρθρα 14 και 15 του Κ.Ν.Υ.Α.Ε..

➡ Ο εργοδότης οφείλει να χρησιμοποιεί και υπηρεσίες Ιατρού Εργασίας (Ι.Ε.) στην περίπτωση που η επιχείρηση απασχολεί από 50 και άνω εργαζόμενους ή έχει έστω και έναν εργαζόμενο και οι εργασίες είναι σχετικές με μόλυβδο, αμιάντο, βιολογικούς ή καρκινογόνους παράγοντες.

Ο Ι.Ε. παρέχει υποδείξεις και συμβουλές στον εργοδότη, στους εργαζομένους και στους εκπροσώπους τους, γραπτά ή προφορικά, σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται για τη σωματική και ψυχική υγεία των εργαζομένων. Τις γραπτές υποδείξεις ο Ι.Ε. καταχωρεί στο ειδικό βιβλίο υποδείξεων της επιχείρησης. Ο εργοδότης λαμβάνει

γνώση ενυπογράφως των υποδείξεων που καταχωρούνται σε αυτό το βιβλίο.

Ο Ι.Ε. έχει, κατά την άσκηση του έργου του, ηθική ανεξαρτησία απέναντι στον εργοδότη και στους εργαζομένους και επίσης έχει υποχρέωση να τηρεί το ιατρικό και το επιχειρησιακό απόρρητο.

Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες του Ιατρού Εργασίας περιγράφονται αναλυτικά στα άρθρα 17 και 18 του Κ.Ν.Υ.Α.Ε..

➡ Ο εργοδότης προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις για υποχρέωση χρησιμοποίησης υπηρεσιών Τ.Α. και Ι.Ε. ή /και σε ιδιαίτερα προβλήματα υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων, δύναται να επιλέξει (άρθρο 9. του Κ.Ν.Υ.Α.Ε.) μεταξύ της ανάθεσης των καθηκόντων Τ.Α. ή/και Ι.Ε. σε εργαζομένους στην επιχείρηση ή σε άτομα εκτός της επιχείρησης ή της σύναψης σύμβασης με τις Εξωτερικές Υπηρεσίες Προστασίας και Πρόληψης (ΕΞ.Υ.Π.Π.) του άρθρου 23 του Κ.Ν.Υ.Α.Ε. ή συνδυασμό μεταξύ αυτών των δυνατοτήτων, ενώ στις επιχειρήσεις που έχουν υποχρέωση πλήρους απασχόλησης τουλάχιστον δύο (2) Τ.Α., δημιουργείται υποχρεωτικά Εσωτερική Υπηρεσία Προστασίας και Πρόληψης (ΕΣ.Υ.Π.Π.).

➡ Ο εργοδότης, για την αποτελεσματικότερη άσκηση των καθηκόντων του Τ.Α. και του Ι.Ε., θέτει στη διάθεσή τους το αναγκαίο βοηθητικό προσωπικό, χώρους, εγκαταστάσεις, συσκευές και γενικά τα απαραίτητα μέσα και βαρύνεται με όλες τις σχετικές δαπάνες, ενώ έχει υποχρέωση να του διευκολύνει για την παρακολούθηση μαθημάτων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης (άρθρο 22 του Κ.Ν.Υ.Α.Ε.).

Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες του Τεχνικού Ασφάλειας και του Ιατρού Εργασίας καθώς και η διαβούλευση με τους εκπροσώπους των εργαζομένων δεν θίγουν την αρχή της ευθύνης του εργοδότη.

➡ Ο εργοδότης υποχρεούται ακόμα στο πλαίσιο των ευθυνών του, να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων, ενημέρωσης και κατάρτισης, καθώς και της δημιουργίας της απαραίτητης οργάνωσης και της παροχής των αναγκαίων μέσων, και ειδικότερα:

α) να φροντίζει ώστε να προσαρμόζονται τα μέτρα προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων ανάλογα με τις μεταβολές των περιστάσεων και να επιδιώκει τη βελτίωση των υφιστάμενων καταστάσεων,

β) να εφαρμόζει τις υποδείξεις των επιθεωρητών εργασίας και γενικά να διευκολύνει το έργο τους μέσα στην επιχείρηση κατά τους ελέγχους,

γ) να επιβλέπει την σωστή εφαρμογή των μέτρων υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων,

δ) να γνωστοποιεί στους εργαζομένους τον επαγγελματικό κίνδυνο από την εργασία τους,

ε) να καταρτίζει πρόγραμμα προληπτικής δράσης και βελτίωσης των συνθηκών εργασίας στην επιχείρηση,

στ) να εξασφαλίζει τη συντήρηση και την παρακολούθηση της ασφαλούς

λειτουργίας μέσων και εγκαταστάσεων,
ζ) να λαμβάνει συλλογικά (τεχνικά και οργανωτικά) μέτρα προστασίας των εργαζομένων και σε περίπτωση που αυτό δεν είναι εφικτό, θα πρέπει να τους παρέχει τα κατάλληλα Μέσα Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ),

η) να ενθαρρύνει και διευκολύνει την επιμόρφωση και εκπαίδευση των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους για θέματα υγείας και ασφάλειας,

θ) να θέτει στη διάθεση των εκπροσώπων των εργαζομένων επαρκή απαλλαγή από την εργασία χωρίς απώλεια αποδοχών, καθώς και τα αναγκαία μέσα για την εκπλήρωση του ρόλου τους.

➔ Ο εργοδότης οφείλει επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης:

α) να εκτιμά τους κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, μεταξύ άλλων κατά την επιλογή των εξοπλισμών εργασίας, των χημικών και βιολογικών παραγόντων ή παρασκευασμάτων, κατά τη διαρρύθμιση των χώρων εργασίας, καθώς και τους κινδύνους τους συναφείς με την παραγωγική διαδικασία,.

β) να λαμβάνει υπόψη τις ικανότητες των εργαζομένων σε θέματα ασφάλειας και υγείας όταν τους αναθέτει καθήκοντα,

γ) να μεριμνά ώστε ο προγραμματισμός και η εισαγωγή νέων τεχνολογιών να αποτελούν αντικείμενο διαβούλευσης με τους εργαζομένους και τους εκπροσώπους τους, όσον αφορά στις συνέπειες της επιλογής του εξοπλισμού, στις συνθήκες εργασίας, καθώς και στο εργασιακό περιβάλλον για την ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων,

δ) να φροντίζει ώστε να έχουν πρόσβαση στις ζώνες σοβαρού και ειδικού κινδύνου μόνο οι εργαζόμενοι που έχουν λάβει τις κατάλληλες οδηγίες.

➔ Όταν πολλές επιχειρήσεις μοιράζονται τον ίδιο τόπο εργασίας, οι εργοδότες οφείλουν να συνεργάζονται για την εφαρμογή των διατάξεων σχετικά με την ασφάλεια και υγεία στην εργασία. Την ευθύνη συντονισμού των δραστηριοτήτων αναλαμβάνει ο εργοδότης που έχει υπό τον έλεγχο του τον τόπο όπου εκτελούνται εργασίες, εξαιρουμένων των περιπτώσεων που έχουν γίνει ειδικές ευνοϊκότερες νομοθετικές ρυθμίσεις.

Τα μέτρα για την ασφάλεια, την υγεία και την υγιεινή κατά την εργασία σε καμία περίπτωση δεν συνεπάγονται την οικονομική επιβάρυνση των εργαζομένων.

3. ΕΙΔΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ (άρθρο 43 του Κ.Ν.Υ.Α.Ε.)

➔ Ο εργοδότης, όσον αφορά στην τήρηση των προβλεπόμενων από τη νομοθεσία εντύπων, οφείλει:

α) να αναγγέλλει εντός 24 ωρών, μέσω ειδικών εντύπων στις αρμόδιες υπηρεσίες της Επιθεώρησης Εργασίας, στις πλησιέστερες αστυνομικές αρχές και στις αρμόδιες υπηρεσίες του ασφαλιστικού οργανισμού στον οποίο υπάγεται ο εργαζόμενος, όλα τα εργατικά ατυχήματα και εφόσον πρόκειται περί σοβαρού τραυματισμού ή θανάτου, να τηρεί αμετάβλητα όλα τα στοιχεία που δύνανται να χρησιμεύσουν για

εξακρίβωση των αιτιών του ατυχήματος,
β) να τηρεί ειδικό βιβλίο ατυχημάτων στο οποίο να αναγράφονται τα αίτια και η περιγραφή του ατυχήματος και να το θέτει στη διάθεση των αρμόδιων αρχών, ενώ τα μέτρα που λαμβάνονται για την αποτροπή επανάληψης παρόμοιων συμβάντων, καταχωρούνται στο βιβλίο υποδείξεων του Τεχνικού Ασφάλειας και του Ιατρού Εργασίας,

γ) να τηρεί κατάλογο των εργατικών ατυχημάτων που είχαν ως συνέπεια για τον εργαζόμενο ανικανότητα εργασίας μεγαλύτερη των τριών εργάσιμων ημερών,

δ) να καταχωρεί στο βιβλίο καταγραφής μετρήσεων βλαπτικών παραγόντων, τα αποτελέσματα των ποιοτικών και ποσοτικών προσδιορισμών των βλαπτικών παραγόντων, των μετρήσεων και ελέγχων του εργασιακού περιβάλλοντος,

ε) να τηρεί ειδικό βιβλίο ελέγχου και συντήρησης του μηχανολογικού εξοπλισμού και των συστημάτων ασφαλείας.

➔ Ο εργοδότης οφείλει να έχει στη διάθεσή του μια **γραφτή εκτίμηση των υφισταμένων κατά την εργασία κινδύνων για την ασφάλεια και την υγεία**, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν ομάδες εργαζομένων που εκτίθενται σε ιδιαίτερους κινδύνους. Η εκτίμηση αυτή πραγματοποιείται από τον Τεχνικό Ασφάλειας και το Ιατρό Εργασίας (εφόσον υπάρχει). Στους ανωτέρω ο εργοδότης οφείλει να παρέχει κάθε βοήθεια σε μέσα και προσωπικό για την εκπλήρωση του σκοπού αυτού.

Η εκτίμηση του επαγγελματικού κινδύνου,

αποτελεί μια συστηματική εξέταση όλων των πλευρών κάθε διεξαγόμενης εργασίας από την επιχείρηση με σκοπό:

α) να αναγνωρισθούν οι πηγές του επαγγελματικού κινδύνου, δηλαδή τι θα μπορούσε να προκαλέσει κινδύνους για την ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων, καθώς και ποιοι από αυτούς και σε ποιο βαθμό εκτίθενται,

β) να διαπιστωθεί κατά πόσο και με τι μέτρα μπορούν οι πηγές κινδύνων να εξαιρεθούν ή οι κίνδυνοι αυτοί να αποφευχθούν, και αν αυτό δεν είναι δυνατόν,

γ) να καταγραφούν τα μέτρα πρόληψης και προστασίας που ήδη εφαρμόζονται και να προταθούν –με τη μορφή ενός Σχεδίου Δράσης- αυτά που πρέπει συμπληρωματικά να ληφθούν για τον έλεγχο των κινδύνων και την προστασία των εργαζομένων.

Η γραπτή εκτίμηση του κινδύνου τίθεται με ευθύνη του εργοδότη στη διάθεση των εκπροσώπων των εργαζομένων σε θέματα ασφάλειας και υγείας και αποτελεί θέμα που συζητείται στις κοινές συνεδριάσεις τους με τον εργοδότη. Τα βασικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται κατά την παραπάνω συστηματική εξέταση, καθώς και τα συμπεράσματα που εξαγονται, καταγράφονται και αποτελούν τη γραπτή μελέτη εκτίμησης του επαγγελματικού κινδύνου.

Για την εκπόνηση της μελέτης εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου μπορούν να χρησιμοποιηθούν και τα κλαδικά, διαδραστικά, διαδικτυακά εργαλεία OiRA (<https://oiratools.yae.gov.gr/kladika-ergaleia-oir/>), σε όσους κλάδους είναι αυτά διαθέσιμα.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εργασίας
και Κοινωνικής Ασφάλισης

Γενική Γραμματεία Εργασιακών Σχέσεων

**Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
για την Ασφάλεια & την Υγεία στην Εργασία**

Μάθε περισσότερα στο
www.iridanos.gov.gr